

BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM		LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG & ZN.BV TILBURG
Versie 1, 2020	Handboek CO₂ prestatieladder	10-11-2020

Dit handboek CO₂ prestatieladder is een onderdeel van het bedrijfsmanagementsysteem. Daar de inhoud jaarlijks geactualiseerd wordt, is dit stuk onderdeel van de managementreview. Dit handboek CO₂ prestatieladder (inclusief de emissie-inventaris), de CO₂ audit en managementreview worden opgesteld door H. de Gooijer (Q-Support) op basis van informatie en onder verantwoordelijkheid van P. Pijnenburg (toetsing en vrijgave). De registraties (inkoop, verbruik, etc.) betreffen het kalenderjaar 2018.

1. Inleiding

Pijnenburg heeft als onderdeel van het beleid maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid hoog in het vaandel staan. Net als ieder ander bedrijf is het niet meer dan logisch om verantwoordelijkheid te nemen en zo een steentje bij te dragen aan mens, milieu en maatschappij.

Scope van werkzaamheden:

Aannemen en uitvoeren van loon-, grondverzet-, transport- en cultuurtechnische werkzaamheden.

Als onderdeel van dit beleid is besloten Pijnenburg te certificeren volgens de CO₂ prestatieladder. Doel is om de relatieve uitstoot van CO₂ te verlagen.

De CO₂ prestatieladder is een instrument om bedrijven te stimuleren tot CO₂ bewust handelen. Het gaat daarbij vooral om kennis van de eigen CO₂ emissie, maatregelen om deze emissies te reduceren, daarover te communiceren en samen te werken met andere partijen op het gebied van reductie initiatieven.

CO₂ besparen doen we samen en het is dan ook van belang dat iedereen zijn/haar bijdrage hieraan levert. Niet alleen in gedrag maar ook ideeën of suggesties zijn meer dan welkom!

Om meer lijn te krijgen in de registraties is per 2019 overgegaan van een registratie en weergave per kalenderjaar, zo kunnen de lijnen beter doorgezet worden en is er meer mogelijkheid tot vergelijk. Daarnaast sluit het eenvoudiger aan op de administratie die ook per kalenderjaar gevoerd wordt. Door de deze aanpassing kunnen er in de overgang kleine verschillen ontstaan. Dit zijn geen verschillen in de footprint als geheel, maar wel een verschil in weergave en bij vergelijk van jaren.

2. Organisatorische grenzen en CO₂ organisatie

De organisatorische grenzen zijn bepaald volgens de laterale methode en betreft 2 gecertificeerde bedrijven:

Startbedrijf (deel S): P.PIJNENBURG & ZN. BV KvK: 18011086

Concernbedrijf: PIJNENBURG Onroerend Goed BV, KvK: 17247658 (buiten beschouwing)

Concernbedrijf: H. Nouwens, KvK: (buiten beschouwing)

Het betreft hier één vestiging op één locatie:

Rielsesweg 828

5032 SC Tilburg

Buiten beschouwing: maken geen deel van de 80% inkoop van Startbedrijf: P.PIJNENBURG & ZN. BV en maken daarmee geen onderdeel uit van deel L.

Binnen de organisatie is de directie de trekker van het CO₂ beleid. Vanuit administratief oogpunt wordt zij ondersteund door de administratie (o.a. registratie, verwerking van gegevens) en de KAM medewerker (o.a. opstellen handboek, verzamelen en aanleveren informatie, opstellen toolboxen, interne audit, opstellen MR).

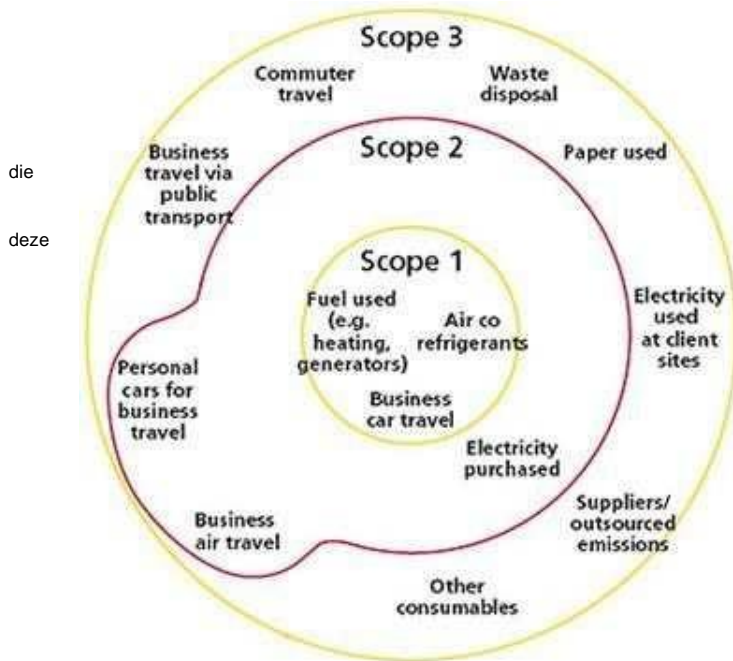
BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM		LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG & ZN.BV TILBURG
Versie 1, 2020	Handboek CO₂ prestatieladder	10-11-2020

3. TBV Matrix

Onderwerp	TBV	Frequentie	Door
Inzicht			
Verzamelen gegevens emissie inventaris	t	halfjaarlijks	KAM
Collegiale toets op emissie inventaris	t	halfjaarlijks	KAM
Accorderen van emissie inventaris	b	jaarlijks	Directie
Opstellen emissie inventaris rapport	t	jaarlijks	KAM
Evaluatie op inzicht: energie-beoordeling	t+v	jaarlijks	KAM
Reductie			
Uitvoeren onderzoek naar energiereductie	t+v	halfjaarlijks	KAM met directie
Bepalen CO ₂ -reductiemaatregelen	t	halfjaarlijks	KAM met directie
Bepalen CO ₂ -reductiedoelstellingen	t	jaarlijks	KAM met directie
Accorderen van doelstellingen	b	jaarlijks	Directie
Realiseren CO ₂ -reductie doelstellingen	v	continu	Directie
Monitoring & evaluatie voortgang CO ₂ -reductie	t+v	halfjaarlijks	KAM met directie
Communicatie			
Aanleveren informatie nieuwsberichten	t	halfjaarlijks	KAM met directie
Actualiseren website	t+b	halfjaarlijks	KAM met directie
Actualiseren pagina SKAO-website	t+b	jaarlijks	KAM
Bijhouden interne communicatie	t+b	halfjaarlijks	KAM met directie
Goedkeuren van interne communicatie	b	halfjaarlijks	KAM met directie
Goedkeuren van externe communicatie	b	halfjaarlijks	KAM met directie
Participatie			
Inventarisatie mogelijk relevante initiatieven	t	halfjaarlijks	KAM met directie
Besluit deelname initiatieven	b	jaarlijks	KAM met directie
Deelname aan sectorinitiatieven	v	continu	Directie
Overig			
Eindredactie CO ₂ -dossier	v	continu	KAM met directie
Voldoen aan eisen CO ₂ -Prestatieladder	v	continu	Directie
Uitvoeren Interne Audit CO ₂ -reductiesysteem	t	halfjaarlijks	KAM
Rapporteren aan management	b	halfjaarlijks	KAM
Besluitvorming over CO ₂ -reductiebeleid	v	halfjaarlijks	KAM met directie

BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM		LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG & ZN.BV TILBURG
Versie 1, 2020	Handboek CO₂ prestatieladder	10-11-2020

4. Inventarisatie energiestromen en energieverbruikers

Scope 1 emissies zijn directe CO₂ emissies. Het zijn emissies die veroorzaakt worden door de eigen organisatie, zoals emissies door eigen gasgebruik en emissies door het eigen wagenpark.

Scope 2 zijn energie- indirecte emissies. Het betreffen emissies die ontstaan door de opwekking van de elektriciteit die de organisatie gebruikt, zoals emissies door centrales die deze elektriciteit leveren. Daarnaast worden emissies als gevolg van zakenreizen tot scope gerekend.

Scope 3 zijn de overige indirecte emissies. Deze emissies zijn een gevolg van de activiteiten van het bedrijf, maar komen voort uit bronnen die geen eigendom zijn, noch beheerd worden door het bedrijf.

De uitstoot van CO₂ bij Pijenburg komt voort uit een aantal bronnen:

Scope 1: (directe emissie)

- Dieselverbruik materieel (kranen, trekkers, pick-up, auto's, rest)
- Aspen benzine voor motorisch handgereedschap

Scope 2: (indirecte emissie)

- Kantoor werkplaats: elektriciteitsverbruik en gas
- Gedeclearde zakelijke km met privé auto: niet van toepassing

Scope 3 (overige indirecte emissie)

- Inkoop goederen en diensten
- Afvalstromen
- Woon-werkverkeer

De verbruiksgegevens worden verkregen middels de facturatie van de betreffende leveranciers. De afstanden die gereden worden zijn veelal in een straal van ca. 30 km, daarnaast de draaiuren op locatie. Gezien de verhouding gereden kilometers en draaiuren op locatie (weinig gereden kilometers tegen veel draaiuren) is een registratie en berekening van CO₂ productie per kilometer niet representatief.

Indien er projecten zijn waarbij een voordeel op de inschrijving op basis van CO₂ is verkregen, dan vindt er registratie op projectniveau plaats, indien van toepassing zal dit alleen Scope 1 uitstoot zijn.

BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM		LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG & ZN.BV TILBURG
Versie 1, 2020	Handboek CO₂ prestatieladder	10-11-2020

5. De CO₂ inventarisatie (de CO₂ Footprint)

De inventarisatie is uitgevoerd op basis van facturen en (meter)opnames. CO₂ emissie footprint: kalenderjaar 2019, scope 1 en 2 (2014 is referentie jaar).

	2019	eerste helft 2020
Gasverbruik	3,4	5,9
Elektra	6,8	2,5
Diesel ink 1	551	227
Diesel ink 2	0	
Benzine	0,5	0,3
Aspen	1,5	1,5
Ad blue	0	0
Propaan	0	0,2
	563.2	239.8

*door afrondingsverschillen kunnen er verschillen zijn tussen halfjaar en totaal.

Bron Emissiefactoren: <https://www.co2emissiefactoren.nl/lijst-emissiefactoren/> laatste versie, zie overzicht jaar verbruik voor gebruikte versie. Aspen: info leverancier, gelijk aan benzine E95.

Onzekerheid:

Gas en elektra: de vaststelling is op basis van jaaropgaaf en meterstand, foutratio is minder dan 5%/jaar.

Diesel: er wordt geen rekening gehouden met hoeveelheid diesel in de tank aan het begin en het eind van het jaar. Dit kan een afwijking opleveren van ca. 5000 liter (ca. 2,4 %/jaar).

Uitbesteed werk: 20% van de omzet uitbesteed werk wordt als dieselverbruik aangenomen, tegen een gemiddelde dieselprijs van het kalenderjaar (bron internet).

Uitsluiting: koude middelen (in airco van transportmiddelen), geen verbranding van biomassa.

Gezien het feit dat de uitstoot onder de 2.000 ton (projecten) en 500 ton (kantoor/werkplaats) per jaar blijft, valt Pijnenburg in de categorie "klein bedrijf".

De grootste uitstoot komt voort uit de directe activiteiten van de organisatie, dat zijn activiteiten waar de organisatie zelf de hand in heeft.

Overige uitstoot is van een relatief beperkte omvang en zal in het kader besparingsopties slechts een minimale invloed hebben op totale uitstoot.

De emissie per fte is 33.1 ton CO₂ per fte (gemiddelde bezetting over het jaar in fte).

BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM		LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG & ZN.BV TILBURG
Versie 1, 2020	Handboek CO₂ prestatieladder	10-11-2020

6. Inventarisatie reductiemogelijkheden

Was het energie beleid in eerste instantie vooral kosten gedreven, de CO₂ impact gaat een steeds voornamere rol spelen, registreren is een eerste aanzet om de jaarlijkse en halfjaarlijkse CO₂ inventarisatie op te stellen.

Concretisering van de reductie ambitie voor periode 2018 tot en met 2023:

Ambitieniveau: uit het maatregelenrapport komt naar voren dat het gemiddelde ambitieniveau op B ligt. De directie zet zich in om doorlopend naar verbeteringen ten aanzien van CO₂ reductie te zoeken, echter beseft zich ook dat de speelruimte beperkt is: veel van haar werkzaamheden zijn gestuurd door het contract met de opdrachtgever, eigen invulling is beperkt, maar wordt wel ten volle benut. Het effect is echter vaak moeilijk direct meetbaar en uit zich meer in een gevoel: efficiënte maar route gereden, maar moeilijk meetbaar te maken.

Ambitie	Door	Planning	Status 2019-2020
Registeren van de meterstanden	directie	Minimaal 2 x jaarlijks	Door personeelwisseling niet goed verlopen (inschatting moeten maken)
Dieseltank te voorzien van een registratiesysteem om zo inzicht te krijgen in verbruik per middel (is gereed),.	directie	periodiek	door de mindere gebruiksvriendelijkheid van het systeem is een sluitende registratie nog niet gerealiseerd
Gedrag medewerkers beïnvloeden. Is een doorlopende actie, o.a. stationair draaien, licht uit werkplaats/opslaghal.	directie/ medewerkers	doorlopend	Uitvoer door: aanspreken en toolbox
Bij vervanging van machines bewust de CO ₂ footprint een rol laten spelen in de besluitvorming.	directie		jaarlijks worden er machines vervangen, en de milieuaspecten als CO ₂ spelen een steeds nadrukkelijke een rol in het besluitvormingsproces, o.a. AdBlue, start stop systeem
Verlichting kantoor vervangen door Led. (is gerealiseerd).	directie	gereed	Leverd een besparing van 60% op verbruik verlichting kantoor.
Het huidige contract voor levering elektra omzetten naar een groene variant.	directie	per april 2020	Is in gang gezet, naar een groene stroomleverancier.
Vervangen van 2 tractoren met Ad Blue	directie	Begin 2020	uitgevoerd
Bij inruil de relatieve winst bepalen op CO ₂ gebied	directie	Bij inruil	OH
Mogelijkheid om HVO te gaan gebruiken	directie	Loop van 2021	Overweging maken en offertes opvragen en technische gevolgen inventariseren.
Inkopen bundelen	directie	doorlopend	Door minder leveringen minder transporten, inzichtelijk te maken door afname aantal inkooporders.
Inzet om aantal afvoerritten van afval te verminderen	Directie/ chauffeur vrachtwagen	doorlopend	Door efficiënt plannen worden de ritten zoveel mogelijk met volle vrachtwagens gereden
Bedrijven die vergisten inventariseren	directie/ adviseur	2020	Actie benoemd, nog geen nieuwe kanalen gevonden.
Overstappen op groene stroom	Directie	2020	Gerealiseerd mei 2020

Stuurscyclus:

Het CO₂-beleid kent cycli van een half jaar, waarin de volgende zaken geïnventariseerd worden:

- De gegevens voor de CO₂-footprint verzameld worden
- Beoordeeld wordt of de emissiefactoren nog actueel zijn
- Er significante veranderingen in het bedrijf zijn welke een impact op de footprint kunnen hebben
- Beoordeeld wordt of herberekening van emissies van voorgaande jaren vanwege deze veranderingen nodig is
- De voortgang van de CO₂-reductie en behalen van de doelstelling bepaald wordt.

BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM		LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG & ZN.BV TILBURG
Versie 1, 2020	Handboek CO₂ prestatieladder	10-11-2020

Vervolgens wordt beoordeeld of sturing op de doelstelling en maatregelen nodig is, in de vorm van het aanscherpen van de doelstelling wanneer deze (te) eenvoudig behaald wordt, of in de vorm van het nemen van extra maatregelen wanneer bepaalde maatregelen niet mogelijk bleken te zijn en de doelstelling niet gehaald dreigt te worden. Hierover wordt vervolgens intern en extern gecommuniceerd. Daarnaast wordt de nuttige toepassing van het sector- of keteninitiatief in de afgelopen periode geëvalueerd. Hiernaast is een zogenoemde PCDA-cyclus weergegeven, waarin de verschillende fasen van het CO₂-reductiebeleid zijn weergegeven.

BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM		LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG & ZN.BV TILBURG
Versie 1, 2020	Handboek CO₂ prestatieladder	10-11-2020

7. Vaststellen van ambitieuze doelstellingen en reductiemaatregelen

Doelstelling van de bewustwording van de CO₂ uitstoot is om met gerichte acties de uitstoot te verlagen.

Hiervoor zal Pijnenburg jaarlijks doelstellingen formuleren die moet leiden tot een relatieve CO₂ verlaging. Relatief in de zin van bv uitbreiding van het machinepark met een nieuwe machine, zal leiden tot meer CO₂ productie, echter de aangeschafte machine kan wel een lagere CO₂ uitstoot dan de reeds bestaande. Op deze wijze wordt relatief dan toch een besparing gerealiseerd. Een tweede relativering is de omzetontwikkeling: meer omzet (werk) zal leiden tot meer CO₂ uitstoot. Om zicht te krijgen op de echte besparing is inzicht in het verbruik per machine noodzakelijk. Alleen zo is de lijn van besparing te monitoren. De uitstoot zal op diverse manieren in kaart worden gebracht:

1. Uitstoot CO₂ totaal voor het bedrijf
2. Uitstoot CO₂ scope 1
3. Uitstoot CO₂ per medewerker
4. Uitstoot CO₂ scope 4 en 5

Om verder invulling te kunnen geven aan een meer betrouwbare monitoring van de reductiemaatregelen is in eerste instantie een meer expliciete methode van meten noodzakelijk.

Daarnaast is er op korte termijn een reductie te behalen bij de inkoop van energie: van 'grijze' stroom naar schone stroom: in april 2020 over naar nieuwe leverancier van groene elektra.

Een tweede inkoopvoordeel is te behalen bij de aanschaf van nieuw materiaal: meer dan in het verleden de factor CO₂ een rol laten spelen bij de keuze van nieuwe middelen/machines: reeds gerealiseerd en ook doorlopende actie.

Doordat het grootste deel van de CO₂ uitstoot gerelateerd is aan de directe werkzaamheden dient een reductie wel overwogen geformuleerd te worden. Voor de komende 5 jaar wordt ingezet op een reductie tussen de 1 en 1,5 % per jaar. Dit zal voor meer dan 90% gerealiseerd moeten worden in besparing op het diesel verbruik.

Concretisering van de reductie ambitie voor **scope 1** voor periode 2015 tot en met 2022:

- Dieselverbruik materieel (kranen, trekkers, pick-up, auto's, rest): uitstoot verlagen met 1% per jaar
  - Aspen/Clean life benzine voor motorisch handgereedschap: uitstoot verlagen met 2% per jaar
- Resultaat 2019-2020: het dieselverbruik laat over de jaren een daling zien. Echter de omvang van de werkzaamheden zijn niet verminderd, eerder toegenomen, o.a. door de werkzaamheden voor Nouwens. Verder:
- Kraan op werklocatie laten staan en met auto op en neer rijden
  - Nieuwe vrachtwagen AdBlue
  - Nieuwe kraan op AdBlue
  - Nieuwe tractor NH, nieuwe kraan (AdBlue)
  - Afstoten oudere machines: vrachtwagen, kraan, tractor

Scope 2: (indirecte emissie)

- Kantoor werkplaats, elektriciteitsverbruik uitstoot verlagen (indien inkoop van groene stroom: gereed)
  - Kantoor werkplaats, gasverbruik: uitstoot verlagen met 2 % per jaar
- Resultaat 2018: gasverbruik is relatief lager, o.a. door zachte winter.

Bij realisatie van de doelstellingen zou er een reductie te behalen zijn van:

- 2016: 15.7 ton CO₂, is 2.6% van totaal start
- 2017: 6.1 ton CO₂, is 1% van totaal eind 2016
- 2018: 5 ton CO₂, is ca. 1% van totaal 2018
- 2019: gerealiseerd: 40 ton CO₂ (6,8% t.o.v. 2018)

Toelichting: vooral het dieselverbruik is minder geworden.

Scope 3: (in de keten)

De invloed van Pijnenburg in de keten is vrij beperkt. De grote potentiële verbetering is te behalen bij uitbesteding van werk. Door bij volgende uitbestedingen bewust het CO₂ onderwerp deel te maken van de uitbesteding. Opties zijn o.a.:

- Keuze van onderaannemer: de vestigingsplaats van de onderaannemer (meer of minder aan/afvoer + woon/werk verkeer).
- Materieel van de onderaannemer: meer of minder CO₂ uitstoot, o.a. uitstoot in relatie tot productie. Status van materieel en in te zetten materieel (beschikbaarheid), bv. met een grotere eenheid rijden: minder ritten voor het zelfde volume/gewicht.
- 2018: substantieel minder uitbesteed.

Inkoop:

- Door minder inkooporders te plaatsen (inkoop bundelen), minder ritten voor aanvoer.
- 2019: geen meetbaar resultaat/verschil

Bij realisatie van de doelstellingen zou er een reductie te behalen zijn van:

- Eerste jaar: 2.1 ton CO₂, is 2.% van totaal uitbesteed werk
- Tweede jaar: 2 ton CO₂, is 2% van totaal eind 2016

Resultaat 2019: het uitbesteed werk is sterk gereduceerd. Van 44 naar ca. 22 ton CO₂.

Jaarlijks worden de behaalde resultaten en doelstellingen geactualiseerd.

BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM		LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG & ZN.BV TILBURG
Versie 1, 2020	Handboek CO₂ prestatieladder	10-11-2020

Relativering reductie met omgeving: de reductiedoelstellingen van Pijnenburg zijn afgezet tegen o.a. J v Esch uit Cromvoirt en van Riel uit Tilburg. Beide bedrijven zitten ongeveer op dezelfde lijn van besparing. Op onderdelen zijn verschillen, Pijnenburg heeft bv een hogere ambitie ten aanzien van reductie door in 2020 over te gaan naar groene stroom.

8. Energiemanagementplan

Om grip te krijgen op de CO₂ uitstoot is meten en registreren een eerste vereiste. Om een betrouwbare monitoring te krijgen is de organisatie aangepast en zijn de volgende taken geïntroduceerd:

- Ieder half jaar de meterstanden opnemen (uitvoering: de directie)
- Het dieselvebruik inzichtelijk maken: dieselvebruik per machine is nu inzichtelijk. Indien van toepassing kan zo ook het dieselvebruik voor een specifiek project geanalyseerd worden. Indien er met een machine voor meerdere projecten op een dag gewerkt wordt, dan wordt op basis van bestede draaiuren een verdeling gemaakt.
- Bewustwording medewerkers (uitvoering directie, ondersteuning door KAM adviseur. Middel o.a.: toolbox). Iedereen heeft een bijdrage in de CO₂ uitstoot. Onder het motto van alle beetjes helpen, wordt van iedereen een bijdrage verwacht in de reductie, enkele voorbeelden:
  - Verlaat je een ruimte: doe het licht uit
  - Laat de deur van de werkplaats niet openstaan als de kachel aan staat
  - Machines niet onnodig stationair laten draaien
  - Een kraan verbruikt relatief veel diesel met rijden, rustig rijden kan dus een besparing opleveren
- Jaarlijkse evaluatie van doelstellingen, CO₂ uitstoot, etc. Waarbij mutaties worden gemotiveerd.

De primaire uitvoering ligt bij de directie. Deze wordt daarbij ondersteund door de administratief medewerker (o.a. verwerken van registraties) en de KAM adviseur.

9. Communicatie: intern en extern

Plannen hebben pas effect als ze ook worden gedeeld met de betrokkenen. Binnen Pijnenburg worden de reguliere informatiekanaalen gebruikt (**interne communicatie**):

- Toolboxmeeting (info door KAM, presentatie directie)
- Informatie in de kantine (info door KAM, presentatie directie)
- Persoonlijk aanspreken van medewerkers op hun gedrag (door directie)

Momenten van communicatie:

- Door het jaar heen:
  - de reductie maatregelen actueel houden (herinnering middels posters, aanspreken medewerker)
  - de voortgang delen met de medewerkers (middels toolbox, dan wel publicatie in kantine)
- Op die momenten waarbij van de medewerkers een aangepast gedrag, dan wel een nieuwe bijdrage wordt verwacht. (methode passend bij de verwachte actie: poster, toolbox, aanspreken medewerker(s))

Naast betrokkenheid en medewerking van eigen medewerkers is het van toegevoegde waarde om de externe partijen te informeren (**externe communicatie**) betreffende plannen en gerealiseerde resultaten. De gekozen momenten en methoden zijn afgestemd op de doelgroep.

Resultaat 2019: middels log-/handboek op de website worden derden geïnformeerd over de voortgang, intern middels publicatie in kantine.

Leveranciers en onderaannemers:

Om ook de keten haar bijdrage te laten leveren in de reductie van CO₂ worden leveranciers op verschillende momenten beoordeeld, dan wel aangesproken op hun CO₂ uitstoot.

- Leveranciersselectie: bij selectie van een leverancier laten mee wegen hoe de betreffende leverancier omgaat met de uitstoot van CO₂. Hoe hoger het CO₂ bewustzijn van de leverancier is, hoe hoger die leverancier scoort in de selectie.
- Bestaande relatie: bij nieuwe koopmomenten vragen naar de CO₂ uitstoot en vragen of zij bewust sturen op reductie (bv keuze producten, transport).
- Leveranciersbeoordeling: relevante leveranciers beoordelen op CO₂ uitstoot.

Oprichters:

Oprichters/klanten/afnemers worden actief geïnformeerd indien er opdrachten zijn waarbij CO₂ management een onderdeel is van de gunning. Bij specifieke projecten kan een hogere reductie ambitie neergelegd worden, de mogelijkheid hiertoe is afhankelijk van het type project en zal per project opnieuw bekeken worden. Periodiek (minimaal 2 maal per jaar) worden opdrachtgevers, waarbij een CO₂ gunningsvoordeel is behaald, geïnformeerd over de voortgang. Dit verder binnen de kaders van het contract.

Resultaat 2019: geen projecten gerealiseerd waarbij een CO₂ voordeel van toepassing is.

10. Communiceren via internet

Naast alle vormen van direct communiceren met de betrokken partijen, wordt ook een indirecte methode ingezet. Middels de eigen website van Pijnenburg is het CO₂ management te volgen, op de website worden de in de norm verplicht gesteld documenten gepubliceerd.

Op de website van SKAO wordt de daar gevraagde informatie gepubliceerd.

BEDRIJFSMANAGEMENTSYSTEEM		LOONBEDRIJF P.PIJNENBURG & ZN.BV TILBURG
Versie 1, 2020	Handboek CO₂ prestatieladder	10-11-2020

Voor beide sites: indien daar gepubliceerde informatie wordt aangepast, dan dienen deze wijzigingen binnen 4 weken te worden doorgevoerd op de site.

11. Participatie

Samenwerken aan CO₂ reductie levert vaak meer op dan dit alleen uit te voeren, onderdeel van de CO₂ reductiemaatregelen is een actieve deelname aan een sector of keten initiatief. Pijnenburg neemt deel aan het sectorinitiatief "Sturen op CO₂", georganiseerd door CUMELA Nederland. Doormiddel van het delen van o.a. besparingsvoorstellen op brandstofverbruik (ruim 80 % van CO₂ uitstoot). Jaarlijks zijn er minimaal 2 bijeenkomsten, waarbij kennis gedeeld wordt en actief aan verbeterprojecten gewerkt wordt.

12. Ketenanalyse

Om invulling te geven aan trede 5 van de prestatieladder is er een ketenanalyse voor groenafval opgezet.

De belangrijkste doelstelling voor het uitvoeren van deze ketenanalyse is het identificeren van CO₂-reductiekansen, het definiëren van reductiedoelstellingen en het monitoren van de voortgang.

Op basis van het inzicht in de scope 3 emissies en de ketenanalyse wordt een reductiedoelstelling geformuleerd. Binnen het energiemanagementsysteem dat is ingevoerd wordt actief gestuurd op het reduceren van de scope 3 emissies.

Het verstrekken van informatie aan partners binnen de eigen keten en sectorgenoten die onderdeel zijn van een vergelijkbare keten van activiteiten is hier nadrukkelijk onderdeel van. P. Pijnenburg zal, op basis van deze ketenanalyse, stappen ondernemen om partners binnen de eigen keten te betrekken bij het behalen van de reductiedoelstellingen.

Het doel van deze ketenanalyse is om te onderzoeken in hoeverre de keuze voor een andere verwerker met een andere verwerkingsmethode invloed heeft op de totale CO₂ uitstoot in de keten.

Voor deze analyse wordt gekeken naar de mogelijkheid om het groenafval te laten vergisten in plaats van composteren. Met inbegrip van de transportkilometers die gemaakt worden, is er een vergelijking gemaakt van de verschillende opties.

De doelstelling voor 2021 is gezet op 10% vergisten.

- 2018-2019: onderzoek naar mogelijkheden tot vergisten -> 0%
- 2019: 3% groenafval vergisten -> 3%
- 2020: 3% groenafval vergisten -> 3%
- 2021: 4% groenafval vergisten -> 4%

Voortgang: in 2019-2020 is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om bermgras te laten vergisten, hiervoor zijn o.a. contacten gelegd met Wabico in Waalwijk. Deze hadden geen interesse vanwege het al grote aanbod van bermgras. Om te voorkomen dat de te behalen winst aan de verwerking meer dan op gaat aan het transport zijn de opties beperkt en is er op dit moment niet een partner in de nabije omgeving te vinden waar vergisting kan plaatsvinden.

13. Directiebeoordeling en interne audit

Zie bijlage Directiebeoordeling en interne audit